

Sygn. akt II Kz 284/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Kinga Braty

SO Agnieszka Sadecka (spr.)

SO Jacek Satko

Protokolant: st. sekr. Anna Moździerz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej del. do Prokuratury Okręgowej Ewy Brody

po rozpoznaniu w sprawie M. W.

skazanego za przestępstwo z art. 178a § 2 kk

zażalenia skazanego na postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnowie XIII Wydział Zamiejscowy w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 12 listopada 2013r, o zamianie kary pozbawienia wolności na karę aresztu (sygn. akt XIII Ko 1222/13)

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. i art. 624 § 1 k.p.k.

p o s t a n a w i a

1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie,
2. zwolnić skazanego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 21 września 2011r, sygn.. akt II K 549/11, M. W. został skazany za przestępstwo z art. 178a § 2 kk polegające na kierowaniu w dniu 2 lipca 2011 r rowerem w stanie nietrzeźwości 1,35 miligrama alkoholu na liter wydechanego powietrza. Za ten czyn wymierzono mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na trzyletni okres próby.

Postanowieniem z dnia 9 września 2013r zarządzono wykonanie zawieszony kary, które to orzeczenie uprawomocniło się w zwykłym trybie, bez zaskarżenia. Skazany nie rozpoczął odbywania kary, ubiegał się o jej odroczenie. Przed rozpoznaniem wniosku o odroczenie, Sąd Rejonowy w Tarnowie XIII Wydział Zamiejscowy w Dąbrowie Tarnowskiej postanowieniem z dnia 12 listopad 2013r, z urzędu orzekł na podstawie art. 50 ust 1 ustawy z dnia 27 września 2013r o zmianie ustawy – kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, o zamianie kary 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej w/w wyrokiem na karę aresztu w wymiarze 30 dni. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Rejonowy wskazał, że osądzony czyn stanowi obecnie wykroczenie zagrożone karą aresztu o górnej wysokości 30 dni, co zgodnie z treścią powołanej ustawy obliguje do dokonanie określonej ustawą zmiany w zakresie kary.

Orzeczenie to zaskarżył skazany, który w zażaleniu podniósł, iż jest ono dla niego krzywdzące bowiem osoby ukarane za taki sam czyn karą ograniczenia wolności nie muszą obecnie wykonywać tej kary a on sam wolałby odbywać inną (w domyśle łagodniejszą) karę.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Przed odniesieniem się do głównego zarzutu zażalenia, z uwagi na precedensowy charakter niniejszej sprawy oraz niejasną treść przepisów dotyczących instytucji zamiany kar zawartych w powołanej wyżej ustawie, koniecznym jest przeanalizowanie z urzędu kwestii procesowych istotnych dla rozstrzygnięcia, a mianowicie dopuszczalności zaskarżenia przedmiotowego orzeczenia oraz trybu postępowania przy jego rozpoznaniu.

Zaskarżone orzeczenie wydane zostało na podstawie art. 50 ust 1 ustawy z dnia 27 września 2013r o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. (Dz. U. poz. 1247) Wskazany akt prawny wprowadzając kontrawercjonalizację określonych przestępstw i regulując zasady zamiany prawomocnie orzeczonych i niewykonanych kar, nie określił przepisów proceduralnych, wedle których należy przeprowadzić te czynności. Wobec tego rozważyć należało możliwość stosowania regulacji zawartych w Kodeksie karnym wykonawczym albo w Kodeksie postępowania karnego. Za przyjęciem pierwszego z nich przemawiał fakt, iż podejmowane czynności dotyczą postępowania wykonawczego a o dopuszczalności zamiany kary decyduje aktualny na dzień wejścia w życie ustawy wymiar i rodzaj podlegającej wykonaniu kary. Z kolei stosowanie reguł Kodeksu postępowania karnego uzasadnia zakres przesłanek podlegających badaniu w trakcie orzekania w tym przedmiocie. Skoro ustawodawca posłużył się pojęciem „czynu objętego prawomocnym wyrokiem”, oznacza to, iż sąd kontroluje, czy przypisany wyrokiem czyn odpowiada znamionom przestępstwa objętego kontrawercjonalizacją. Nadto bada ustawowe zagrożenie za wykroczenie będące w znowelizowanych przepisach odpowiednikiem przestępstwa i dopiero decyduje o zamianie kary. Kontrola ta zawiera zatem elementy postępowania rozpoznawczego, co wykracza zarazem poza ramy postępowania wykonawczego. Między innymi na te okoliczności powołał się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 lutego 1999r, I KZP 37/98 (opubl. OSNKW 1999/3-4/10) stanowiącej odpowiedź na pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Gdańsku dotyczące składu sądu właściwego do rozpoznania wniosku skazanego o zastosowanie art. 4 § 2 kk, opowiadając się za stosowaniem reguł postępowania rozpoznawczego. Przedstawione zagadnienie prawne dotyczyło, podobnie jak w niniejszej sprawie, kwestii zamiany kary za przestępstwa, które w związku z nowelizacją stały się wykroczeniami. Nowelizacja ta została dokonana ustawą z dnia 28 sierpnia 1998r o zamianie ustawy – Kodeks wykroczeń, ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ustawy o ustroju kolegiów do spraw wykroczeń, ustawy – Kodeks pracy i niektórych innych ustaw (Dz. U. 1998, Nr 113 poz. 717). Art. 12 ust 2 cyt. ustawy zawierał identyczną regułę zamiany kar jak art. 50 ust 1 wskazanej na wstępie ustawy nowelizującej z 2013r. Przepisy te, tak jak i obecne, nie zawierały żadnej regulacji w zakresie procedury. Z uwagi na podobieństwo przyjętych rozwiązań prawnych, za miarodajne uznać należy zatem stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w przytoczonej wyżej uchwale. Wprawdzie pogląd ten spotkał się z krytyczną oceną zawartą w głosie Kazimierza Postulskiego (Palestra 1999/7-8/179), jednak argumenty przytoczone przez glosatora nie są przekonujące. Rozważania te prowadzą do wniosku, iż sądem właściwym do rozpoznania przedmiotowego zażalenia jest sąd okręgowy jako sąd wyższej instancji, który działa w składzie określonym art. 30 § 2 k.p.k..

Odrębną kwestią jest dopuszczalność środków odwoławczych. Sąd Najwyższy w cytowanym judykacie ani też autor glosy nie wypowiedzieli się w tej materii. W poprzednim stanie prawnym, obowiązującym w dacie podjęcia uchwały, można byłoby rozważać wyprowadzenie prawa do kontroli zażaleniowej z treści art. 6 § 1 kkw, który przed nowelizacją z 2012r przewidywał zażalenia na wszystkie postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym. Niezależnie bowiem od charakteru omawianego rozstrzygnięcia faktycznie wydawane jest ono na etapie postępowania wykonawczego. Obecnie Kodeks karny wykonawczy, podobnie jak Kodeks postępowania karnego ogranicza prawo zaskarżenia do przypadków ściśle wskazanych w ustawie. Nie ulega wątpliwości, iż orzeczenie o zamianie kary wydane w oparciu o art. 50 ustawy nowelizującej z dnia 27 września 2013r, nie należy do żadnej z kategorii orzeczeń podlegających zaskarżeniu ani w oparciu o Kodeks karny wykonawczy ani Kodeks postępowania karnego.

Zwrócić jednak należy uwagę, iż na gruncie postępowania wykonawczego, z woli ustawodawcy, wszystkie orzeczenia skutkujące zmianą kary lub sposobu jej wykonania poddane zostały kontroli zażaleniowej (np. art. 45 § 4 , art. 46 § 5, art. 49 § 3 art. 65 § 3 kkw). W drodze analogii legis należałoby uznać, że prawo zaskarżenia dotyczy także orzeczeń o zamianie kary wydanych w trybie art. 50 w/w ustawy. Podobieństwo faktyczne rozstrzygnięć wydanych na gruncie Kodeksu karnego wykonawczego skutkujących modyfikacją orzeczenia o karze do rozstrzygnięć opartych na normie zawartej w art. 50 omawianej ustawy jest bowiem oczywiste. Podobny jest też cel owych regulacji.

Na gruncie Kodeksu postępowania karnego rozważyć można wyprowadzenie tego wniosku w drodze analogii do orzeczeń merytorycznie kończących postępowanie. W swojej treści zbliżone jest ono bowiem do wyrokowania w zakresie kary.

Z uwagi na znaczenie tego rodzaju rozstrzygnięć dla praw i obowiązków skazanego, należy zdecydowanie opowiedzieć się za koniecznością zagwarantowania stronom możliwości kontroli instancyjnej. Wydaje się iż prawo zaskarżenia można wyprowadzić także bezpośrednio z zapisów Konstytucji RP, a w szczególności z art. 176, gwarantującego co najmniej dwuinstancyjność postępowania sądowego.

Przechodząc do merytorycznej kontroli zaskarżonego postanowienia stwierdzić trzeba, iż jest ono trafne. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, iż czyn przypisany skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej z dnia 21 września 2011r, na mocy w/w ustawy z dnia 23 września 2013r przekształcony został w wykroczenie. Wobec prawomocnego zarządzenia wykonania zawieszony uprzednio kary pozbawienia wolności, podlegała ona wykonaniu. W tej sytuacji zasadnym było dokonanie zamiany kary pozbawienia wolności na karę aresztu w wysokości 30 dni, tj. górnej wysokości sankcji przewidzianej za stanowiące odpowiednik przestępstwa z art. 178 a § 2 kk – wykroczenie z art. 87 § 1a kw. Taki sposób zamiany wynika wprost z treści art. 50 ust 1 cyt. Ustawy. Ustawa nie przewiduje możliwości zamiany kary pozbawienia wolności na inną niż areszt karę.

Odnosząc się do twierdzeń zażalenia dotyczących porównania z sytuacją osób skazanych za tego rodzaju czyny na karę ograniczenia wolności, zagadnienie to wykracza poza zakres orzekania w niniejszej sprawie. Ogólnie zauważyć należy, iż ustawodawca w treści wskazanej ustawy nie zdecydował o rezygnacji z wykonania kary ograniczenia wolności. Natomiast redakcja art. 50 w tym kontekście budzi kontrowersje i być może uzasadnia nawet wystąpienie z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego względnie wniesienie skargi konstytucyjnej. Kwestia ta nie ma jednak znaczenia dla oceny zasadności rozstrzygnięcia podjętego wobec skazanego.

Z tych względów, nie znajdując podstaw do uwzględnienia zażalenia, zaskarżone postanowienie utrzymano w mocy. Skazanego zwolniono od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze albowiem jest bezrobotny i nie posiada majątku.